

GERMANIA

NORD ZEE

ZUYD ZEE

Amsterdam

Rotterdam

Delft

Utrecht

Leiden

Haarlem

Brussels

Antwerp

Brugge

Gent

Louvain

Paris

London

Amsterdam

Rotterdam

Delft

Utrecht

Leiden

Haarlem

Brussels

Antwerp

Brugge

Gent

Louvain

Paris

London

De **Nederlandse Genealogische Vereniging (NGV)** is een landelijke vereniging met 24 regionale afdelingen.

Voor de **afdeling RIJNLAND en KENNEMERLAND** gelden onderstaande postcodes, maar uit het hele land kunnen mensen lid worden van deze afdeling.

2170-2182 (Sassenheim, Lisse, Hillegom), 2200-2259 (Katwijk, Noordwijk, Rijnsburg, Valkenburg, Voorhout, Voorschoten, Wassenaar), 2300-2399 (Leiden, Oegstgeest, Leiderdorp, Warmond, Roelofarendsveen, Zoeterwoude, Hazerswoude), 2400-2439 (Alphen a/d Rijn, Bodegraven, Nieuwkoop), 2442-2489 (Ter Aar, Aarlanderveen, Zwammerdam), 2500-2529 ('s-Gravenhage Centrum, Laakkwartier), 2560-2599 ('s-Gravenhage Segbroek, Zuiderpark, Scheveningen, Haagse Hout annex Mariahoeve) en 2730-2739 (Benthuizen).

1940-1949 (Beverwijk, Wijk aan Zee), 1960-1969 (Heemskerk), 1950-2082 (gemeente Velsen: Velsen-Noord, Velsen-Zuid, IJmuiden, Driehuis, Santpoort-Noord, Santpoort-Zuid, Velsersbroek), 2000-3180 (gemeente Haarlem en Haarlemmermeer: Haarlem, Spaarndam, Haarlemmerliede, Hoofddorp, Zwaanshoek, Vijfhuizen, Cruquius, Boesingheliede, Beinsdorp, Nieuw Vennep, Burgerveen, Leimuiderbrug, Weteringbrug, Abbenes, Buitenkaag, Lissersbroek, Rozenburg), 2040-2042, 2116 (gemeente Zandvoort: Zandvoort en Bentveld), 2050/2051, 2060/2061, 2110/2111, 2114, 2120/2121 (gemeente Bloemendaal: Bloemendaal, Overveen, Aerdenhout, Vogelenzang, Bennebroek), 2101-2106 (Heemstede).

Het lidmaatschap van de NGV, waarbij u de gedrukte versie van het tijdschrift Gens Nostra ontvangt, is € 54,- per jaar. Het digitale lidmaatschap kent een lagere contributie van € 44,50. Voor meer informatie, aanmelden en wijzigingen doorgeven kunt u uitsluitend terecht bij de landelijke centrale:

- op de website www.ngv.nl of ledenadministratie@ngv.nl
- of per post naar NGV, Postbus 50, 3980 CB, Bunnik.

Meer informatie over afdeling Rijnland en Kennemerland kunt u vinden op <https://www.ngv-afdelingen.nl/ryn/>

Adres verenigingscentrum: Kosterijland 3-5, 3980 CB Bunnik.

Openingstijden: woensdag op afspraak, elke 1^e en 3^e donderdag en 2^e zaterdag van de maand van 10-16 uur, behalve op feestdagen.

Voor informatie of vragen per e-mail info@ngv.nl

Afdeling Rijnland en Kennemerland / jrg. 30 / nr. 87 / januari 2025

Inhoudsopgave	Pag.
In gedachten	3
Activiteiten van de afdeling	5
- Afdelingsavonden	5
- Voorouderspreekuur in Oegstgeest en Haarlem	9
NGV-Evenement 2025 en 40 jaar NGV-afd. Rijn- en Kennemerland	10
Verhalenboek Rijnlandse en Kennemerlandse voorouders, deel 2	11
Voorouderspreekuur in de regio	11
Verslag: Kennismaking met Historische Vereniging Oegstgeest	12
Vrijwilligers gevraagd voor NGV-Evenement 2025	13
Verslag: De honderd verlaten kinderen van Leiden (ca. 1580 – 1600)	14
Verslag: Criminele voorouders online vinden	18
Het korte leven van Adriana van den Hoek	21
Verslag presentatie bronnenboek 27: Morgenboeken van Waarder	23
Wijzigingen in het ledenbestand 2024	26
Interview met jubilaris Hans van Amelsvoort	27
Bijeenkomst nieuwe leden 30-11-2024	29
Verslag: Het beleg van Alkmaar	30
Wetenswaardigheden:	32
- Familiegeschiedenis Pollet / Polet	32
- Studiezaal ELO door verbouwing tijdelijk verplaatst naar Hoogheemraadschap van Rijnland	32
- CBG en lustrum	32
- Boek ' <i>Waar Haarlem in de gevel staat</i> '	32
- Immigratie voorouders na 1813	33
- Boek ' <i>De jutter. Een 19e eeuwse familie verhaal</i> '	33
- De grens tussen De Vennip en Hillegom	33

In gedachten

In gedachten ga ik 416 huizen langs. Ik begin in Beverwijk in Kennemerland, passeer alle plaatsen in Rijnland en eindig in Den Haag. Naar oude gewoonte heb ik kaartjes bij me om alle NGV-leden in die plaatsen een voorspoedig en gelukkig Nieuwjaar te wensen. Ja, vooral gezondheid wil ik u wensen, mede namens Syts, Ank, Cees Jan, Mauring en Jan. Niet zoals de krantenbezorger bel ik aan om wat losse munten te ontvangen. Ik wil u beter leren kennen. Wanneer we elkaar beter kennen, kunnen we elkaar beter vinden. Zeker, het bestuur kan u een enquête sturen, maar effectiever is nog dat we elkaar kunnen aanschieten met een genealogische vraag of kunnen vertellen over vaardigheden die voor de vereniging ingezet kunnen worden.

Als ik dan aangebeld heb, vertelt u over een oude foto en vraagt op welke manier u het beste kunt zoeken naar die ene ontbrekende voorvader of voormoeder in uw kwartierstaat. Dan vertel ik over onze voorouderspreekuren in Haarlem en nu ook in Oegstgeest – pagina 10. In Oegstgeest zijn we gaan samenwerken met de plaatselijke historische vereniging. Dat willen we heel graag. Helaas moesten we Leiderdorp als spreekuurlocatie laten vallen. We komen in gesprek over de

nodige handjes die nodig zijn om spreekuren draaiend te houden. We komen in gesprek over het door ons te organiseren landelijk evenement op 27 september in de Leidse Hooglandse Kerk – pagina 10. Een enorme ambitie, waarvoor alle hulp op z'n plaats is. O ja, als we naast de 416 leden van Rijn- en Kennemerland ook eens de vele leden van andere afdelingen, zusterverenigingen en erfgoedinstellingen mogen ontvangen! Onze ambitie is dat we gaan voor een volle kerk. Ik suggereer dat afdelingen elders in het land een *bus organiseren*, zodat er allemaal afdelingsuitjes naar Leiden ontstaan.

Ondertussen zit ik met u aan tafel en praten we over al uw onderzoek. Hoe leuk het is en hoe de informatie het beste straks naar een volgende generatie kan worden overgedragen. Ja en die ene anekdote over mijn oudoom wil ik u tot besluit nog even vertellen. Ik suggereer dat u uw verhaal zou moeten opschrijven, ook al bent u geen Femke Deen, die samen met Ineke Huysman een boek samenstelde over de *Moeders des Vaderlands. De vrouwen die de Nederlanden vormden*. Hoewel Femke een van de sprekers op 27 september zal zijn, willen wij op ons evenement een boek met korte en lange verhalen met familiegeschiedenissen presenteren. Een deskundige redactie wil samen met Ank Poland u ondersteunen. Als vereniging willen wij onze 416 leden de mogelijkheid bieden om op een laagdrempelige manier uit eigen onderzoek te publiceren en uw verhaal voor het nageslacht vastleggen – pagina 11.

Als ik, of evengoed als Syts, Ank, Cees Jan, Maurant of Jan weer bij u weg zijn, stappen we in de auto op weg naar het volgende lid. Idealiter, want deze ambitie is niet te realiseren. Maar dan weet ik het goed gemaakt: als alle 416 leden nu

eens een of twee afdelingsavonden van ons bezoeken. Vanaf pagina 5 van deze “Mare” kunt u kiezen. Samen met ons evenement op 27 september kunnen we elkaar dan in 2025 bij drie gelegenheden beter leren kennen. Dat is onze wens voor 2025!

Als afdeling moet je af en toe eens met je veren schudden en je ambities naar elkaar toe herhalen. Als je aantrekkelijk wilt zijn voor je leden, is het belangrijk om je haren te kammen. Anders doet u de deur nooit voor ons open. Terwijl de titel van ons “Mededelingenblad” na de fusie met Kennemerland is aangepast in “Rijn- en Kennemerlandse Mare”, was de vormgeving dat niet. Maar met ingang van dit nummer van de Mare is dat wel! Ons lid Anneke Friedhoff uit Kennemerland bood afgelopen jaar aan om de vormgeving eigentijds te maken, met een bijpassend merkteken. Dit alles onder de huisstijl en het logo van de NGV. Het bestuur is erg in haar nopjes met de creatieve impuls van Anneke en bedanken haar daar zeer voor.

O ja, 27 september dusmet de bus

Namens het bestuur,
Ab Stikkelorum, voorzitter.

Activiteiten van de afdeling

Het bestuur van de afdeling Rijnland en Kennemerland organiseert verschillende activiteiten. U bent daarbij van harte welkom. Natuurlijk mag u ook uw burens, vrienden en kennissen, die geen lid zijn van onze vereniging, meenemen.

Afdelingsavonden

Voorafgaand aan elke lezing is er een inloop met:

- Mogelijkheid tot stellen van vragen aan bestuursleden, nader in te gaan op vragen of wensen die u heeft t.a.v. het opzoeken van gegevens of gebruik van genealogische computerprogramma's, vragen over oud schrift en natuurlijk NGV-leden ontmoeten met dezelfde passie.
- U kunt uw boeken en/of tijdschriften brengen voor de leestafel [mits het geschiedenis, genealogie of topografie betreft] en zelf ook boeken en/of tijdschriften uitzoeken vanaf de leestafel om mee te nemen.

De bijeenkomsten worden gehouden in de 'Kleine zaal' van het **Dorpscentrum, Lijtweg 9, 2341 HA Oegstgeest**. De toegang is gratis. De zaal is open vanaf 19.15 uur.

Het gebouw is goed rolstoeltoegankelijk. Koffie en thee is verkrijgbaar in de hal. Betaling graag via pin, maar contant kan ook. De 'Kleine zaal' bevindt zich vlak naast de ingang. Naast de bar hangt een scherm waarop informatie staat over de lezing mocht er ter plekke iets gewijzigd zijn.

Parkeergelegenheid - bij het naastgelegen winkelcentrum - is ruim en gratis. Meerdere bussen vanaf station Leiden Centraal gaan die kant op, ook rond 22.00 uur weer terug naar het station, zie www.9292.nl.

S* Dinsdag 18 februari 2025 (in de Kleine zaal)

Inloop: 19.15 – 20.00 uur

Start avond 20.00 – 22.00 uur

Onderwerp: **Bungelen tussen hemel en aarde.**

Rechtspraak in Bollenstreek tussen 1590 en 1616

Sprekers: Nel Schaap en Lidwien Smakman

De lezing is ontstaan naar aanleiding van een crimineel dingboek (periode september 1698 - december 1726) dat in het najaar van 2019 via een antiquariaat werd aangeboden. Dankzij de samenwerking van historische

verenigingen uit Noordwijkerhout, Voorhout, Lisse en Oud Leiden kon dit unieke document worden aangeschaft en vervolgens overgedragen aan Erfgoed Leiden, dat het digitaal beschikbaar heeft gemaakt. Dit boek is door verschillende historische verenigingen getranscribeerd. Vervolgens vonden Nel Schaap en Lidwien Smakman in dit archief twee criminele dingboeken uit de periode 1590 tot 1616. Na een jaar van intensief werk zijn deze boeken inmiddels volledig getranscribeerd en beschikbaar gesteld op de website van Oud Lisse.

Het transcriberen van oude teksten is een complex proces waarbij oude, moeilijk leesbare schriften in modern schrift worden herschreven, met behoud van de originele taal. Dit werk vereist een grote nauwkeurigheid, omdat er in die tijd geen vaste spellingsregels waren en letters op verschillende manieren werden geschreven. Naast het transcriberen van de teksten biedt de lezing ook een fascinerende inkijk in de rechtspraak van die tijd. De lage jurisdictie behandelde civiele zaken en lichte delicten, terwijl de hoge jurisdictie zich boog over zware misdaden en kapitale straffen. De baljuw in deze periode, Andries van Thienen, stond bekend om zijn strenge aanklachten en het vaak eisen van de doodstraf, destijds omschreven als "bungelen tussen hemel en aarde aan een koord."

S* Dinsdag 18 maart 2025 (in de Kleine zaal)

Inloop: 19.15 – 20.00 uur
Start avond 20.00 – 22.00 uur
Onderwerp: **Nederland in beweging**
Spreker: Martin Berendse

Martin Berendse en Paul Brood¹, werkten jarenlang samen bij het Nationaal Archief en vertellen hun versie van 'het verhaal van Nederland' met veel plezier. Ze doen dat aan de hand van historische kaarten, archiefstukken, schoolplaten en nog heel veel meer beeldmateriaal. In september 2019 presenteerden zij de *Historische Atlas NL, hoe Nederland zichzelf bijeen heeft geraapt* bij uitgeverij WBOOKS. De atlas is een groot succes en beleefde dit jaar al haar zevende druk. Intussen zijn er al vier vervolgdelens verschenen:

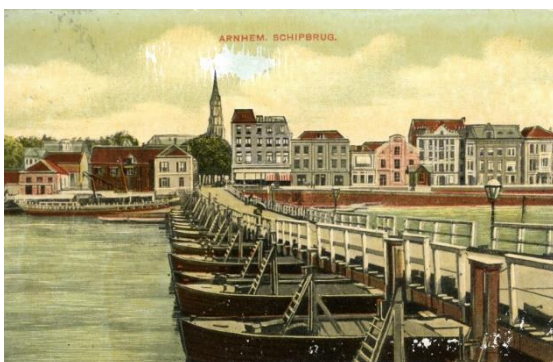
- Historische Streekatlas NL, de ware schaal van Nederland
- Historische Stadsatlas NL, Nederland stedenland en
- Historische Wateratlas NL, de drijvende kracht van Nederland
- Historische Wegenatlas NL, Nederland in beweging.

¹ Martin Berendse was van 2007 tot 2014 algemeen rijksarchivaris en directeur van het Nationaal Archief in Den Haag en inmiddels directeur van de OBA (Openbare Bibliotheek Amsterdam). Paul Brood was o.a. rijksarchivaris in Drenthe en Groningen en doceerde archiefstudies aan de Universiteit van Leiden.

Vanavond gaat het verhaal over de laatste atlas uit de serie: Nederland in beweging. Martin belicht het 'mirakel Nederland' aan de hand van transportroutes en – bewegingen in en door de Lage Landen bij de zee. Je zou denken dat het in ons grotendeels vlakke land altijd gemakkelijk is geweest om je van A naar B te bewegen, maar niets is minder waar. Grote delen van het land waren te drassig om je veilig voort te bewegen, de woeste gronden waren ondoordringbaar en de zandpaden die wel een beetje begaanbaar waren, liepen met een grote boog om de vele binnenmeren of werden om de haverklap doorsneden door kleine of grotere rivieren.

Het verhaal over de wegen in Nederland is haast vanzelf ook een verhaal over het water. Al dat water in ons land leverde een formidabel transportnetwerk op. Tot op de dag van vandaag zijn delen van ons wegnetwerk gebaseerd op die oude doorgangsroutes, met de Drents-Groningse Hondsrug als misschien wel bekendste voorbeeld.

De typisch Nederlandse burgerlijke cultuur heeft al vanaf de 16^e eeuw gezorgd voor een van de allereerste vormen van openbaar vervoer: de trekschuit. Samen met de beurtvaarten over de Zuiderzee en de routes van de postwagens vervoerden de strak gereguleerde diensten van deze trekschuiten boeren, burgers en buitenlui. Eind 19^e/begin 20^e eeuw beschikten groten delen van Nederland over een minstens zo fijnmazig netwerk van buurttrams en -spoorwegen. Ze zijn verdrongen door het massale autogebruik dat na de Tweede Wereldoorlog op gang kwam, maar de Historische Wegenatlas NL laat zien dat delen van die oude streeknetwerken in de 21^e eeuw zo weer in gebruik kunnen worden genomen. Het zou dagelijks kilometers file schelen.

Een ansichtkaart van de oude schipbrug bij Arnhem. We kunnen ons nauwelijks voorstellen dat er nog geen eeuw geleden geen gewone vaste oeververbinding over de Rijn bij Arnhem was, maar alleen deze schipbrug. De eerste echte Rijnbrug bij Arnhem werd pas in 1935 gebouwd.

De lezing gaat over oeroude houten wegen door het veenmoeras, onze eerste

Romeinse straatweg, tolhuizen, veerboten, gierponten, karresporen, ringwegen, koningswegen, kanalen, vliegvelden, rotondes, B-wegen, fietspaden, het 1200-kilometer-plan, de Gooische Moordenaar, metro's en de Hoge Snelheidslijn. Er zijn veel historische foto's en kaarten met 'baanbrekende' plannen om nog meer auto's door onze historische binnensteden te laten rijden of juist nieuwe barrières op te werpen om al het doorgaande verkeer om te leiden.

S* Dinsdag 15 april 2025 (in de Kleine zaal)

Inloop: 19.15 – 20.00 uur
Start avond 20.00 – 22.00 uur
Onderwerp: **De wraak van de valsemunter**
Spreker: Cor de Graaf

Valsemunterij is bijna net zo oud als het aanmunten van stukjes metaal met een stempel. Het was ook lucratief, al waren de risico's groot. In de Middeleeuwen waren straffen vaak zwaarder dan tegenwoordig. Ook voor valsemunterij werd men indertijd zwaar bestraft en wel met de doodstraf.

De 16e eeuw is in de geschiedenis van de Nederlanden een periode van chaos. Een deel van die eeuw waren we in oorlog, een centraal gezag ontbrak. Veel steden, heerlijkheden, abdijen en andere gebieden hadden muntrecht. Niet altijd was dat legaal verkregen en die semilegale munthuizen hebben een eigen naam gekregen: hagemunten.

Cor de Graaf is gemeentearchivaris bij Erfgoed Leiden en omstreken. Bij de lezing zal hij ingaan op het verschil tussen legale munthuizen, hagemunters en valsemunters. Het zal duidelijk worden dat de scheidslijn tussen deze categorieën in een periode van chaos kon vervagen. Centraal staat de bende van Anthonis van Eembrugge, telg uit een muntmeestersgeslacht en ook getrouwd met een dame met muntmeesters in haar voorgeslacht.

Ook wordt ingegaan op de vraag wat de economische schade van een dergelijke bende was en wordt een schatting gemaakt van de legale en illegale verdiensten van de bende.

In het ontmoetingscentrum De Schakel,
Pijnboomstraat 17, 2023 VN te **Haarlem**.

S* Dinsdag 20 mei 2025

Inloop: 19.15 – 20.00 uur
Start avond 20.00 – 22.00 uur
Onderwerp: **Via het zaad van Karbaat naar een onbekende soldaat**
Spreker: Robert Philippo
Ledenvergadering van 21.30 tot 22.00 uur

De drie G's: Genealogie-Genetica-Geschiedenis, vormen de ingrediënten van deze lezing in de zoektocht naar een onbekende voorouder.

Tijdens de Bataafse Republiek werd **Neeltje PHILIPPO** in 1801 in Haarlem ongehuwd moeder van haar zoon **Abraham**. Genealogen hebben soms te maken

met een blokkade in de stamboom en deze vastlopers zijn vaak van grote ergernis.

Maar het gebeurt ook wel eens dat er zich onverhoopt kansen voordoen en die kansen komen soms uit vreemde hoeken. Soms komt dat plotsklaps uit de huidige tijd, soms uit twee eeuwen terug; zo ook in deze casus. Opeens blijken vele hulpmiddelen samen de sleutel tot de oplossing te zijn, zoals de voorvader met de veranderde achternaam, of met DNA van veel mensen die opeens matchen via jouw onbekende voorvader, maar ook de militaire geschiedenis die de route naar het garnizoen van de onbekende soldaat aangeeft.

En dan, als je als genealoog alles op een rijtje zet en alles blijkt te passen, dan komt dat Eureka gevoel!

Voorouderspreekuur in Oegstgeest en Haarlem

Op de voorouderspreekuren is iedereen van harte welkom met vragen met betrekking tot genealogie, zowel leden als niet-leden.

Wilt u beginnen met onderzoek naar uw voorouders en weet u niet hoe dat moet? Bent u vastgelopen met uw onderzoek of tijdens het onderzoek zijn verschillende vragen ontstaan? Op het voorouderspreekuur treft u enkele bestuursleden die met u zullen meedenken. Wij helpen u graag met uw vragen over stamboomonderzoek en familiegeschiedenis.

*(let op, het voorouderspreekuur **Leiderdorp** is verplaatst naar **Oegstgeest**)*

In Oegstgeest doen wij dit voortaan in samenwerking met een vrijwilliger van Oud-Oegstgeest. Het voorouderspreekuur in 2025 wordt gehouden in:

Oegstgeest

Waar: Openbare bibliotheek, Lange Voort 2 T,
2341KA Oegstgeest
Tijd: 10.30 tot 12.30 uur
Data: Elke **1^e zaterdag** van de maand: 1 febr., 1 mrt,
5 april, 3 mei, 7 juni en 5 juli.

Haarlem:

Waar: Noord-Hollands archief, Jansstraat 40,
2011RX Haarlem
Data: Elke **3^e zaterdag** van de maand: 18 jan.,
15 febr., 15 mrt, 19 apr., 17 mei, 21 juni, 19 juli.
Tijd: 10.00 – 13.00 uur.

NGV-Evenement Familiegeschiedenis 2025 en 40 jaar NGV-afdeling Rijnland en Kennemerland 27 september 2025

In 2025 bestaat onze afdeling Rijnland en Kennemerland 40 jaar en dit jubileum willen we graag vieren met onze leden. Tegelijkertijd willen we ook meer bekendheid geven aan onze gezamenlijke passie: familiegeschiedenis en stamboomonderzoek. Daarom hebben we enige tijd geleden aan het landelijk hoofdbestuur aangeboden dit jaar het NGV-Evenement 2025 te organiseren op:

Zaterdag 27 september

in de Hooglandse Kerk te Leiden.

Thema: **Vrouwen en hun verborgen verleden.**

Met als lezingen:

- 'Moeders des Vaderlands' (16e -18e eeuw) door Femke Deen
- 'Van liefdadigheid naar abortusstrijd' (19e eeuw) door Agnes van Steen
- 'De vele gezichten van vrouwen in verzet' (20e eeuw) door Mart van der Wiel
- 'Het leven van de Leidse fabrieksmeisjes' (19e -20e eeuw) door Cor Smit

Op die dag presenteren wij ook deel 2 in onze serie ***Verhalen over Rijnlandse en Kennemerlandse voorouders.***

Het hoofdbestuur zal op die dag de **NGV-Schepperle-Award** uitreiken.

(zie www.ngv.nl/hoofd/nominatie-ngv-schepperle-award/)

Gedurende de gehele dag zal er een markt zijn in de kerk met verschillende kramen van

- de NGV zoals GensDataPro, NGV-academie, heraldiek, onze afdeling, e.a.;
- historische verenigingen uit de regio;
- archiefdiensten uit de regio;
- enkele gerelateerde organisaties.

De entree is gratis. Later volgt nog een mailadres voor aanmelding.

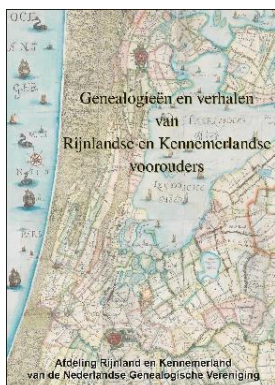

Hooglandse kerk door Gerard Jan Bos. Litho 1850 ELO.

Verhalenboek Rijnland en Kennemerland, deel 2

Doet u ook mee?

Onze publicatie *Genealogieën en verhalen van Rijnlandse en Kennemerlandse voorouders* van september 2023 is een succes geworden. In 2025 willen we mede ter gelegenheid van het 40-jarig jubileum van onze afdeling een nieuw verhalenboek uitgeven. Daarom nodigen we onze leden uit om een artikel te schrijven en in te leveren, zodat we daar weer een mooie uitgave van kunnen maken. Dit keer is er echter wel een richtlijn gesteld: de HELFT van de verhalen

moet gaan over VROUWEN. Nog steeds zijn vrouwen in de geschiedschrijving en het genealogisch onderzoek onderbelicht en daar willen wij graag verandering in aanbrengen.

Het hoeft zeker niet over een bekend persoon te gaan, want voormoeders hebben vaak ook een belangrijke rol gespeeld in de familiegeschiedenis. Het is maar hoe je ernaar kijkt. Tot nu toe zijn zes verhalen ingeleverd of aangekondigd over vrouwen, dus kunnen er ook weer andere verhalen worden

aangeboden. Ben je geïnspireerd en heb je een plan?

Meld het aan Ank Poland redactie-ryn@ngv.nl. We hopen natuurlijk vooral ook op leuke bijdragen uit Kennemerland. Wilt u iets inleveren, meldt dat dan alvast. De presentatie van het boek is gepland op 27 september 2025 tijdens het NGV-Evenement 2025. **De uiterste inleverdatum is eind april 2025.**

Daarna kan er nog wel wat gesleuteld worden aan het verhaal of wat data, maar in principe moet het dan al wel ingeleverd worden.

Voorouderspreekuur in de regio

NGV-afdeling Delfland:

Elke 2^e woensdag in de maand van 14.00 tot 16.00 uur in:

Stadsarchief Delft, Gantel 21, 2635 DP Den Hoorn.

Historische Vereniging Alphen (werkgroep genealogie):

Elke 2^e zaterdagmiddag van de maand van 13.00 tot 16.00 uur in:

De Vergulde Wagen, Van Boetzelaerstraat 48, Alphen aan den Rijn.

Historisch Museum Hazerswoude-Dorp

Elke 4e zaterdag van de maand zal een werkgroepje aanwezig zijn van 14.00 – 15.00 uur in het Hist. Museum op Dorpsstraat 66, 2391 BK Hazerswoude-Dorp.

Studiegroep Genealogie Westland:

Elke 3^e zaterdag van de maand van 13.30 uur tot 15.30 uur in:

Het Westlands Museum – Middelbroekweg 154 te Honselersdijk.

Verslag lezing: Kennismaking met Historische Vereniging Oegstgeest

Door: Jan Leeuwenhoek

10 september 2025

Voorzitter Ab Stikkelorum heet de aanwezigen welkom. Ondanks de hevige regen is er gelukkig een flinke opkomst!

Vanavond is voor de pauze de Historische Vereniging Oegstgeest aan de orde. Eerst zal Jacques Thorn vertellen over het ontstaan en de ontwikkeling van die vereniging en daarna zal Nienke Krudde spreken over de activiteiten van de commissie genealogie.

Jacques geeft een beeld van het klimaat in de jaren'70: aan de ene kant was er de tijdgeest van de wederopbouw. Bouwen, bouwen en bouwen, gezien de woningnood en de in de oorlog aangetaste infrastructuur. Nieuwbouw stond synoniem voor vooruitgang. Aan de andere kant: behoud van cultuur en oude historische panden.

Er kwam een botsing over een oud vervallen -maar in opzet mooi- pand, de Villa Curium, dat was gekocht door een projectontwikkelaar. Toen die van de gemeenteraad toestemming kreeg voor de sloop gebeurde dat -gezien de zware discussies- ook heel snel..... Rond die tijd begon de historische vereniging. Het eerste belangrijke product was het *“Paarse boekje”*, dat een overzicht gaf van alle belangrijke gebouwen van Oegstgeest. *“Sindsdien is er geen belangrijk gebouw afgebroken.”* zegt Jacques.

Vanaf circa 1994 richtte de vereniging zich niet alleen meer op gebouwen, maar ook op het (groene) karakter van het dorp. Er kwam een commissie “ruimte” en het blad van de vereniging veranderde van kopietjes naar een glossy.

Een volgend belangrijk product was de Canon van Oegstgeest, waaraan de vereniging flink heeft bijgedragen. Oegstgeest was een van de eerste gemeenten die een canon had, vertelt Jacques met enige trots. En er was ook aandacht voor archeologie. Jacques laat een dia zien met de zg. Schaal van Oegstgeest. De vereniging maakt ook informatieborden, die u op diverse plekken in Oegstgeest aan kunt treffen. Het oudste boek over Oegstgeest is uit 1562, een kerkelijk liedboek van het Groene kerkje.

Nienke neemt het stokje over. Ze is zelf vanaf 2018 actief bezig met genealogie. De vereniging pakte genealogie circa 1990 op. De vereniging wilde een publicatie maken over families die minstens vier generaties in Oegstgeest woonden. Dat gaf toen nog weinig reacties.

In januari 2018 kwam er een vraag uit Australië. Die persoon had veel uitgezocht en vroeg of er meer bekend was over **Willem Huybertse van Steyn**, die leefde

tussen 1761 en 1812 en dat triggerde. Er werd veel nagezocht en betrokkene kreeg een mail met 22 bijlagen retour. In de vereniging werd vervolgens gezocht naar een genealogische programma, waarin men gegevens kon opslaan. Gekozen werd voor Geneanet. Gezinsoverzichten werden opgesteld en opgeslagen, met name op basis van *wiewaswie* en de bronnenboekdelen 2, 8 en 18 van de afdeling Rijnland van de NGV. Er zitten nu 67.000 mensen in het systeem en er wordt nog steeds ingevoerd. Specifiek wordt nu gewerkt aan het koppelen van de personen uit de gezinsreconstructies aan artikelen van de vereniging in het periodiek dat wordt uitgegeven. Belangrijk is ook dat gegevens inzake huizen en andere gebouwen uit de periode 1806-1845, uitgezocht door de heer Hengstmengel, worden verwerkt. Een andere special is het onderzoek naar het ontstaan van de Beukenhof. Gestaag groeit het aantal gegevens dat de vereniging heeft opgenomen. Er is veel activiteit geeft Nienke aan.

Ab dankt Jacques en Nienke hartelijk voor hun inleidingen. Duidelijk is dat er een nauwe relatie is tussen de historische vereniging en de genealogische vereniging. We zijn nauw verbonden en hebben ook nog veel te doen samen!

Na de pauze verdelen de aanwezigen zich in groepjes over vijf tafels om elkaar in gespreksgroepen te vertellen waar ieder mee bezig is met zijn/haar hobby. Zoals ook op eerdere avonden het geval was, was er ook nu weer volop enthousiasme om over het eigen onderzoek en acties te vertellen, werd met interesse geluisterd en werden soms nieuwe ideeën aangedragen in deze mooie hobby. Dank aan Ank voor de voorbereiding van de vragen op de tafels.

Vrijwilligers gevraagd voor het NGV-Evenement Familiegesciedenis 2025

Gedurende de dag van het NGV-Evenement Familiegesciedenis 2025 zijn er allerlei taken en taakjes waarvoor we bijzonder goed hulp zouden kunnen gebruiken van onze leden. We denken dan bijvoorbeeld aan het registreren van bezoekers, bezoekers wegwijzen, de bemensing van onze afdelingsstand, het zetten en schenken van koffie en thee, een fotograaf, hulp bij de opbouw, enz..

Wij hopen dat u allemaal de datum **zaterdag 27 september** in uw agenda noteert. Wij verheugen ons erop om samen met u van deze dag een doorslaand succes te maken. Meldt u aan via het mailadres van de (waarnemend) secretaris: **secretaris-ryn@ngv.nl**.

Zie voor meer informatie over het NGV-Evenement Familiegesciedenis 2025 op pag. 10.

Verslag lezing: **De honderd verlaten kinderen van Leiden (ca. 1580 – 1600)**

Door: Jan Leeuwenhoek

8 oktober 2025

Voorzitter Ab Stikkelorum heet de aanwezigen welkom, evenals de mensen die via de streaming de bijeenkomst bijwonen. Dat zijn niet alleen mensen in Nederland, maar dit keer ook in Vlaanderen. Via zijn verre familielid Joeri Stekelorum is dit mogelijk gemaakt. Omdat veel van de verlaten kinderen waar Hans Endhoven over zal spreken uit Vlaanderen komen is dit extra interessant voor onze Vlaamse collega's.

Ab laat ook weten dat de NGV drie nieuwe boekenleggers heeft: een met www-adressen; een met oud schrift en een met Romeinse cijfers. Deze kunnen worden meegenomen. Ook memoreert Ab de succesvolle bijeenkomst in Waarder van 20 september, waar het bronnenboek Morgenboeken 1571, 1595 1604-1835 van ons lid Nico den Hollander werd gepresenteerd. Er zijn nog maar enkele exemplaren te koop. Daarna zal de uitgave alleen nog op USB-stick verkrijgbaar zijn bij penningmeester Cees Jan van den Hoek. Vervolgens geeft hij het woord aan Hans Endhoven, oud-voorzitter van onze afdeling, voor zijn lezing.

Hans geeft aan onderzoek te hebben verricht naar verlaten kinderen in de periode net na het beleg, 450 jaar geleden, circa 1580-1600 en ook rond de jaren 1550. Het gaat daarbij om armenzorg, vluchtelingenzorg, met name wezen en vondelingen. In de gerechtsboeken van stadssecretaris Jan van Hout, werden het "miserabele kinderen" genoemd.

Iedere parochie had zijn eigen armenorganisatie, bestuurd door de Huiszittenmeesters. Zij bezochten de armen thuis (vandaar de naam) en zorgden voor voedsel, kleding en brandstof. De kosten werden betaald uit bijdragen van rijkere parochianen, via giften en schenkingen bij testament en voorts uit stedelijke collectes. Er waren drie gasthuizen; het Catharina of Katrijnen gasthuis (in de Breestraat), het Elisabeth- of Lijsbethgasthuis en het Vrouwengasthuis, elk onder leiding van Gasthuismeesters. Hier werden zieken en gewonden opgenomen en behandeld, zowel rijk als arm. En er woonden proveniers, mensen die zich voor hun leven lang hadden ingekocht in ruil voor onderdak, voeding, licht en vuur. De gasthuizen bezaten veel renten en landerijen zowel in Leiden als in de regio. Het rijke Katrijnengasthuis beschikte over een eigen bakkerij aan de Aalmarkt. Van dit gasthuis is alleen de (Waalse) kapel aan de Breestraat overgebleven.

Het rond 1450 gebouwde oudste weeshuis stond eveneens in de Breestraat, thans nummers 16 en 18. Het was een groot gebouw met huizen aan beide zijden, zoals te zien is op de kaart van Liefrinck uit 1578. Hier vergaderden de twee H. Geestmeesters, ook wel Wees(huis)meesters genoemd. Er is een aanvankelijk rommelige administratie van. Uit het zg. inneemboek heeft Hans de periode 1546-1553 in beeld gebracht met in totaal circa 100 jongens en meisjes

t/m 12 jaar. Er zullen ook oudere kinderen zijn geweest, maar die werden niet genoteerd. Zij zullen elders bij Leidenaren zijn ondergebracht en te werk gesteld. Overigens behoeften kinderen tot hun zesde jaar niet te werken. Daarna moesten ze lichte arbeid verrichten. Een groot deel van de wezen betrof vondelingen tussen 0 en 1 jaar oud, achtergelaten in de kerken en op straat. Daar zochten de kerkmeesters voedsters voor, vrouwen die tegen betaling borstvoeding konden geven omdat hun eigen kind tijdens of kort na de geboorte was overleden.

Ets 1984 P.C. de Boer Beeldbank Elo.

Voorgevel van de Waalse Kerk aan de Breestraat. Ets t.b.v. het restauratiefonds ter gelegenheid van het 400 jarig bestaan van de Waalse gemeente te Leiden. '1584 Eglise Wallonne de Leyde 1984'.

Vanouds bestonden er zg. vondelingenschuiven, plaatsen waar mensen een kind te vondeling konden leggen. Hans geeft aan dat er nu in Nederland ook nog zo'n 10 van deze locaties zijn; in Vlaanderen, voor zover bekend, eentje, nl. in Antwerpen. De eerste zorg van de Weesmeesters was het kind te laten dopen. Soms werd de naam van het kind op een briefje bij het kind gevonden.

Gaan we naar de tijd na de omwenteling; Er is de inventaris van de inboedel van het Weeshuis aan de Breestraat uit 1580 overgebleven. Dat is zeer bijzonder geeft Hans aan en via deze inventaris krijgen we een unieke inkijk in een Weeshuis! Uit de inboedel bleek dat er gegeten werd van tinnen borden, terwijl de meeste Leidenaars het met aardewerk moesten doen.

Er waren de volgende kamers:

- Een kamer voor de jongens, knechtjens, 14 bedden;
- Een kamer voor de meisjes, 16 bedden;
- Een dienstmaagdenkamer voor de twee dienstmaagden die de kinderen verzorgden;
- Een melkknechtskamer -ze hadden een eigen boerderij- die ietsje mooier was ingericht dan de kamer van de dienstmaagden;

- Een buitenmoederskamer, weer wat mooier;
- Boven waren nog twee extra kamers voor 6 jongens en 4 meisjes met opslagruimte voor dekens en kleding;
- Er was een melkhuis met ook visserijspullen;
- Dan was er de beste kamer met twee bedden en witte en rode mantels voor de twee Heilige Geestmeesters;
- Er was ook een klein “hangend” kamertje met een kinderbed, waarschijnlijk voor de eerste opvang bedoeld;

Na het beleg en ontzet in 1574 lag de stad er slecht bij. Veel inwoners waren overleden. Buiten de stad stonden de landerijen onder water. De kloosters waren vanouds voedselverstrekkers voor de armen, maar dat kon nu niet meer, want de kloosters waren -voor zover ze niet waren verwoest- genaast. Een voorbeeld is de Rijnsburgse abdij die grotendeels verwoest was. Veel bedelaars gingen naar Rijnsburg, maar dat viel dus weg. Dat geldt ook voor de Leeuwenhorst. Stadssecretaris Jan van Hout schreef een rapport over de armenzorg. Hij bepleitte een centralisatie van die zorg naar de stad, ook financieel. Veel gegoede regenten voelden hier niets voor, maar hij kon doorzetten en de stad kreeg het voor het zeggen. Omdat niet bekend was hoeveel mensen zorg nodig hadden werd er een volkstelling gehouden in 1581. Dat was een opgave per pand dus behoorlijk gedetailleerd en een prachtige genealogische bron ook uiteraard! In 1583 werden de regenten van de Gasthuizen ontslagen en nam de stad het over. Leegstaande kloosters werden op last van het stadsbestuur verbouwd voor de huisvesting van immigranten, ook om zo betere huur te realiseren. Het Vrouwengasthuis aan de Hooglandse Kerkgracht werd in 1583 de nieuwe opvanglocatie voor wezen en vondelingen. Het pand was niet zo mooi als nu. In de 17e eeuw werd het verbouwd en een stuk luxer. Er is jammer genoeg maar één beeltenis van het interieur bewaard gebleven en dat is een tekening van de eetzaal die Hans op een dia laat zien. Je ziet een lange tafel voor de meisjes en idem voor de jongens. De kleinste kinderen moesten blijven staan en aten rechtstreeks uit de grote pot in het midden. Hans laat een dia zien met de herkomst van de kinderen in 1582, dus kort voor de verhuizing.

Kinderen blijken dan vooral afkomstig te zijn uit Leiden en omgeving. In de daarna volgende periode 1583-1597 kwamen ze, opgejaagd, zwervend en soms uitgemergeld, voornamelijk uit tal van Vlaamse plaatsen. Meerdere kinderen kwamen uit Rijssel (Lille), Belle en Ieper. De hertog van Parma had aardig huisgehouden in die regio, wat ertoe leidde dat velen naar het noorden vertrokken. Soms hadden de kinderen nog financiële rechten van ouders of

andere familieleden. Er zijn veel notariële akten over deze financiële zaken. Er is ook een specifiek onderzoek gedaan door John Desreumaux in 1992 over de migratie naar Leiden in de periode 1576-1603. Dit boek staat in de studiezaal van het archief in Leiden. Het is geordend naar plaats. Er worden 2100 namen van poorters genoemd. We moeten echter ook beseffen dat er veel armere mensen uit Vlaanderen kwamen die geen poorter waren. Er is weinig bekend over wezen die werden opgevangen door Leidenaren en landgenoten. Welke rol speelden bijvoorbeeld de vermogende Vlaamse kooplieden zoals Della Faille?

RK weeshuis aan de Hooglandse Kerkgracht.
Jan Goedeljee, van voor 1882. Elo.

De Leidse overheid was vooral sturend en regulerend bezig, ook voor volwassenen. Voor daklozen en hun kinderen zorgden ze bijvoorbeeld voor onderdak tijdens de strenge winter van 1589. Honderden werden ondergebracht in de Vrouwenkerk, waar ze zelfs tot Pasen mochten blijven. Hans zegt dat het gerecht altijd direct reageerde en besloot. Daarbij werd bepaald waar het kind moest verblijven en wie de kosten van voeding, kleding e.d. moest dragen. Na 1593 verdwijnt de naam “miserabele kinderen”. Het was nu wel helder wat er gebeuren moest. Ab dankt Hans hartelijk voor zijn interessante verhaal. Zelf komen zijn voorouders ook uit Vlaanderen. Fijn om deze sociale geschiedenis te horen. Sytske heeft enkele reacties van de chats. Veel complimenten! En er wordt gevraagd of er online bronnen zijn met lijsten van Vlaamse weeskinderen. Dat is jammer genoeg niet het geval. De lezing van Hans is beschikbaar op YouTube via de NGV-academie.

Boek ‘Leidens weg op’

Via de chat kwam de vraag over de beschikbaarheid van het boek waar Hans naar verwees: ‘*Leidens weg op*’, geschreven door John Desreumaux. Daarin worden vele namen genoemd van de door oorlogsomstandigheden verdreven burgers

VLAMING, Pieter, de:

"cramer geboren tot Oudenaerde is opte getuychnisse van Jan van royen laeckencoper van ypre ende Anthoni Damering van Armentiers (F) saeywercker by Burgermeesteren tot het poortrecht alhier ontfangen aen wiens handen hy den burger eedt heeft gepresteert ende zyn de voors getuigen beyde borge geworden voorde voors poorter, actum den 10e Mey 1597 voor schepenen" (II,f°136).

en werklieden; de modale burgers. In dit boek uit 1992 van 550 bladzijden worden de

vele personen kort beschreven die in die periode hun toevlucht zochten in Leiden. Bij de schrijver bleken nog 4 boeken aanwezig. Deze zijn door Cees Jan opgevraagd en inmiddels alweer uitverkocht.

Verslag lezing: Criminele voorouders online vinden

Door: Jan Leeuwenhoek

12 november 2025

Voorzitter Ab Stikkelorum heet de aanwezigen welkom en ook de mensen die via de streaming de bijeenkomst bijwonen. Hij begint met een aantal mededelingen:

-Ab wijst op het boek *“Leidens weg op”* van de hand van John Desreumaux in 1992 over de migratie naar Leiden in de periode 1576-1603 (m.m.v. Schelhaas en Van Egmond), dat aan de orde kwam in de lezing van Hans Endhoven van 8-10-2024. In dat boek worden 2100 namen van poorters genoemd. Daarnaast waren er ook veel armere mensen uit Vlaanderen die geen poorter waren. Er is veel belangstelling voor dit boek. Er blijken nog enkele exemplaren beschikbaar te zijn bij de schrijver. Overwogen wordt te zien, met onze collega-genealogen uit Vlaanderen, of een heruitgave zinvol is. Belangstellenden voor het boek worden verzocht dit aan te geven bij onze penningmeester.

-Op 27-9-2025 vindt, zoals bekend, het landelijke evenement van de NGV in Leiden plaats, gecombineerd met het 40-jarig jubileum van onze afdeling. Bovendien brengen we een verhalenboek uit onder coördinatie van Ank Poland en Sytske Visscher. Schrijvers van een artikel voor dit boek zijn nog van harte welkom. Wie bereid is om op de dag tijdens het evenement mee te helpen kan contact opnemen met Sytske of Ank.

Dan geeft Ab het woord aan Martijn Spruit, informatiespecialist en functionaris gegevensbescherming (AVG) bij het CBG. Martijn geeft aan dat één van de onderwerpen waar hij zich mee bezig houdt het gebruik is van fotografie bij criminaliteit. Al midden in de 19e eeuw, in de begintijd van de fotografie, werden er in de Verenigde Staten foto's gemaakt van verdachten en criminelen. Er werden ook teksten toegevoegd over waar betrokkenen van beschuldigd werden. Omdat vaak ook de geboortedatum werd genoemd is dit alles zeer interessant voor genealogen. Bv. het boek *Professional Criminals of America* uit 1883. In Frankrijk was er Alphonse Bertillon, die gezichtskenmerken zocht die kenmerkend zouden zijn voor criminelen (Bertillonage). In die visie waren foto's natuurlijk ook belangrijk. Er staan inmiddels duizenden foto's op internet beschikbaar, waaronder ook Amerikanen met Hollandse achternamen. In **archive.org** kan ook gezocht worden op wat er beschikbaar is aan “mug shoots”, “mug books” and “jail registers”.

Ook in Nederland zijn er verzamelingen beschikbaar. Er is bv. een Amsterdams arrestantenboek over veroordeelden, dat de periode 1895-1940 beslaat. Gezocht kan worden in gevangenisarchieven. Sommige ervan zijn goed

toegankelijk bv. via www.tresoar.nl. zoals de gevangenis Blokhuispoort in Leeuwarden. Er is een “*Geheim register van ontslagen gevangenen 1882-1895*”. In Amsterdam is er ook veel bewaard. Over de strafkolonie Veenhuizen is ook veel bekend. Leeuwarden, Amsterdam en Veenhuizen zijn de enige plaatsen met uitgebreide bestanden waar foto’s deel van uitmaken. Maar er is op veel meer plaatsen sprake van persoonsgegevens over criminelen zonder of -bij uitzondering- met foto’s.

Een belangrijke bron is ook het Algemeen Nederlandsch Politieblad met jaarlijkse boekjes over de periode 1852-1947, die op persoonsnaam zijn te doorzoeken via de CBG-website. Daar staat overigens veel meer in dan gegevens over criminelen. Ook komen er bv. benoemingen van veldwachters in voor en er zijn zgn. gesignaleerde personen en de categorie van uitgezette vreemdelingen. Kortom, de conclusie van Martijn is, dat er heel veel gevonden kan worden over criminele voorouders.

Na de pauze spreekt Martijn Spruit over bronnen van gegevens over personen in WOII. Er is veel en er is ook een grote diversiteit aan bronnen, bv. de oorlogsgravenstichting, met onder meer gegevens over personen die standrechtelijk zijn doodgeschoten. Aanvullend daarop zijn er de overlijdens-advertenties in de oorlog over deze personen. Daarin kon dit niet expliciet worden gemeld dat zij waren gefusilleerd. Ook is er een *Dodenboek* van het Oranjehotel in Scheveningen (via het Nationale Archief). Op www.bhic.nl is er een pagina met een overzicht van gevangenisarchieven van voor 1940. Over Leiden is er een publicatie van H.M. van den Heuvel met samenvattingen van criminele vonnissen in de periode 1533-1811.

Martijn wijst ook op de collectie Persoonskaarten van het CBG. Nu die gedigitaliseerd zijn, zijn ook verdwenen kaarten (op een verkeerde plek opgeborgen kaarten) weer gevonden. Onder andere de PK van Keizer Wilhelm II die in de oorlog in Nederland overleed. We vinden er ook kaarten van een aantal overledenen in het concentratiekamp Neuengamme. Ook het Rode Kruis maakte indexkaartjes over wat bekend was van personen in de oorlog.

Van de Persoonsbewijzen die in de oorlog verplicht waren is geen centraal bestand beschikbaar. Er werden twee foto’s gemaakt, waarvan er één bewaard werd in villa Kleikamp in Den Haag. Een deel werd vernietigd door bombardementen in de oorlog, maar de meerderheid -circa 4,5 mln. van de 6 mln.- was er nog. In 1969 werd echter besloten om deze allemaal te vernietigen. Er werd toen o.a. gemeld dat de serie bijna niet gebruikt werd. Na de watersnoodramp in 1953 waren ze nog gebruikt om doden te identificeren, omdat er een foto en vingerafdruk op stond. Er zijn alleen twee dozen bewaard

gebleven met familieleden van jonkheer Van Valkenburg, de toenmalige voorzitter van het CBG.

Natuurlijk zijn er nog wel persoonsbewijzen, maar die zijn verspreid, bv. in dossiers van het NIOD. En natuurlijk bij velen nog thuis. Uit de zaal wordt opgemerkt, dat historische verenigingen soms ook persoonsbewijzen bewaren die door leden werden aangeleverd. Een andere bron zijn NSB-zakboekjes. Daar is geen centraal bestand van. In de archieven van de bijzondere rechtspleging zal een aantal bewaard zijn.

Een interessante bron is de serie Politie Kwartierstaten. Deze bevat kwartierstaten van politiemensen. Het CBG hoopt dit bestand in 2025 elektronisch beschikbaar te stellen, geeft Martijn aan. Ook van medewerkers van Binnenlandse Zaken zijn er kwartierstaten. Er zijn ook geboorte-, huwelijks- en overlijdensakten beschikbaar uit de periode van WOII in Duitsland waar een Nederlander in voorkwam. Afgezien van de geboorteakten -hier beraadt het CBG zich nog op- staan deze in **www.wiewaswie**.

De collectie Dalmeyer bevat stukken over mensen die wilden aantonen dat ze geen Joodse voorouders hadden -of alleen verre voorouders-, omdat ze wilden voorkomen naar Duitsland gestuurd te worden. Soms kloppen de gegevens niet, omdat Dalmeyer mensen hielp door ze in de papieren minder Joodse voorouders te geven en hij werd daarvoor ook door Israël gedecoreerd. Vanaf 1943 stonden er minder "fouten" in, omdat hij meer op zijn vingers werd gekeken. Een index van het archief zal, verwacht Martijn, binnenkort digitaal beschikbaar komen.

Martijn noemt ook de actie om Stolpersteinen te plaatsen voor woningen, waaruit in de oorlog Joden opgehaald werden. Initiatiefnemer hiervan is Gunter Demnig. Zie **stolpersteine.app**, gemaakt door studenten Fontys ICT Eindhoven. Tenslotte memoreert Martijn de jaarlijkse herdenking van de mensen die standrechtelijk zijn geëxecuteerd bij het Weteringplantsoen op 12-3-1945. Over de daar genoemde personen en die bij andere monumenten zijn, als regel, gegevens te vinden op de desbetreffende sites.

Ab Stikkelorum geeft aan erg onder de indruk te zijn van het verhaal van de heer Spruit, zeker van het deel na de pauze. Het leek wel een documentaire. Hij dankt hem hartelijk voor zijn lezing.

Vrouwen en hun verborgen verleden

Het bestuur van Rijnland en Kennemerland wil het verborgen verleden van vrouwen alvast wat aandacht geven. Daarom zal dit jaar in elke uitgave een bestuurslid iets schrijven over een voormoeder.

Cees Jan zal hier de spits afbijten met zijn verhaal over Adriana van den Hoek.

Het korte leven van Adriana van den Hoek

Door: Cees Jan van den Hoek

Vanwege mijn belangstelling en vrijwilligerswerk voor genealogie kijk ik zo nu en dan op veilingsite *Delcampe* om te zien of er iets interessants wordt aangeboden. Zo kwam ik daar kort geleden een kwitantie tegen voor een plaatsing van een 'doodsbericht' in de *Rijnbode* van 29 januari 1892! Ik wist toen nog niet voor wie dit doodsbericht was, maar later werd ik pas echt geïntrigeerd door deze kwitantie toen ik de hoofdpersoon van dit doodsbericht te weten kwam, namelijk **Adriana van den Hoek**.

Voor deze overlijdensadvertentie (nr. 4974) werd indertijd een bedrag van 81 cent betaald en hij werd geplaatst op verzoek van **Cornelis Oppelaar** uit

Oudewater. De *Rijnbode* was destijds een neutraal nieuws- en advertentieblad voor Alphen, Oudshoorn, Aarlanderveen en omstreken. Eerst een zondagsblad, maar vanaf 1935 driemaal per week; op zondag, maandag en woensdag. In de zomer van 1943 verbood de Duitse bezetter de verdere verschijning van deze krant.

Maar waarom werd het overlijden van iemand uit Oudewater bekendgemaakt in de *Rijnbode*? Oude edities van dit blad kun je tegenwoordig digitaal raadplegen op de

website van het Gemeentearchief van Alphen aan den Rijn. Toen ik de betreffende advertentie opvroeg, bleek dat deze was geplaatst op verzoek van Cornelis Oppelaar in verband met het overlijden van zijn vrouw Adriana van den Hoek, op de leeftijd van 25 jaar. De reden dat haar man dit bericht deelde in het regionaal blad *De Rijnbode* was dat zij op 20 januari 1867 in Aarlanderveen werd geboren en het grootste deel van haar korte leven in 'het Alphense' had gewoond. Zij was de dochter van Arend van den Hoek uit Amsterdam en Neeltje van Zwieten uit Aarlanderveen.

DE RIJNBODE
ADVERTENTIE 1-5 regels 55 cents, elke regel meer 10 Cents.
GROOTE LETTERS NAAR PLAATSRUIMTE.
Uitgever W. CAMBIER VAN NOOTEN, Alfen.

ONTVANGEN van *aan den heer C. C. Oppelaar te Oudewater.*
de Somma van *81 cent*
voor geplaatste Advertentie in DE RIJNBODE, over *29 jan.*
volgens onderstaande Nota.

ALFEN, LAGE ZIJDE, den *30 jan.* 1892.

ZEGGE *1081*

N^o. *174*
Jan 29

NOTA.

DATUM 1892.	NUMMER DER ADVERT.	KORTE INHOUD.	GETAL REGELS.	PRIJS PER REGEL.	TOTAAL.
<i>Jan 29</i>	<i>4974</i>	<i>Doodsbericht van C. Oppelaar</i>	<i>9</i>	<i>10</i>	<i>90</i>
			<i>1</i>	<i>10</i>	<i>10</i>
					<i>100</i>
					<i>81</i>

Adriana trouwde op 30 maart 1887 in Gouda met Cornelis Oppelaar (Amsterdam 1863 – Den Haag 1934). Zij kregen vier kinderen die allemaal in Oudewater werden geboren. Na een doodgeboren dochter op 3 januari 1888 kwamen er nog drie zoontjes van wie alleen de oudste, Arend Justinus (geboren op 22 november 1888) de volwassen leeftijd bereikte. Hij emigreerde in 1913 met de *Nieuw Amsterdam* naar Amerika, waar hij in 1949 stierf. De andere twee, die beide de naam Abraham kregen, overleden al in hun eerste levensjaar. Het jongste kind werd geboren op 10 januari 1892. Adriana van den Hoek stierf op 18 januari, dus in het kraambed, ruim een week na de geboorte van Abraham, die op 29 januari 1892 kwam te overlijden. Cornelis Oppelaar hertrouwde in juni 1893 met Cornelis Neeltje Hagoort uit Papekop. Hij overleed op 27 maart 1934 te Den Haag.

* * Heden werd tot mijne diepe
smart plotseling door den dood van mijne
zijde weggerukt, mijne geliefde echtge-
noot **ADRIANA VAN DEN HOEK**,
in den nog jeugdigen leeftijd van bijna
24 jaar, mij nalatende twee jeugdige
kinderen.

C. OPPELAAR.

Oudewater, 18 Jan. '92. 4974

Gezin:

ADRIANA VAN DEN HOEK, geb. Aarlanderveen 20-1-1867, overl. Oudewater 18-1-1892, dochter van Arend van den Hoek uit Amsterdam en Neeltje van Zwieten uit Aarlanderveen.

Tr. Gouda 30-3-1887

CORNELIS OPPELAAR, geb. Amsterdam 23-11-1863, overl. Den Haag 27-3-1934, zn van Abraham Oppelaar en Margaretha van Zwieten. Broodbakker.

Kinderen:

Meisje doodgeb. Oudewater 3-1-1888.

Arend Justinus geb. Oudewater 22-11-1888, overl. Amerika 1949.

Abraham geb. Oudewater 24-2-1890, overl. aldaar 18-7-1890.

Abraham geb. Oudewater 10-1-1892, overl. aldaar 29-1-1892.

Cornelis tr. 2 op 22 juni 1893 met **Cornelis Neeltje Hagoort**, geb. Papekop 29-7-1868, overl. Den Haag 8-4-1935, dochter van Jacobus Hagoort en Sofia Uithol. Uit dit huwelijk geen kinderen.

Verslag presentatie bronnenboek 27: Morgenboeken van Waarder 1571, 1595 1604-1835

Door: Jan Leeuwenhoek

20-9-2024

Op 20 september 2024 werd in de historische kerk van de Hervormde Gemeente van Waarder het boek Morgenboeken van Waarder 1571, 1595 1604-1835 van de hand van ons lid Nico P. den Hollander gepubliceerd. Dit als deel 27 van de serie bronnenpublicaties van de afdeling Rijnland en Kennemerland.

De bijeenkomst vond plaats in een prettige sfeer. De kerk is een mooie plek en we werden goed onthaald in het gebouw De Oude School, naast de kerk. Er zijn meer dan 40 mensen afgekomen op deze bijeenkomst, zowel genealogen, als ook belangstellende inwoners van Waarder. Ab Stikkelorum, voorzitter van de afdeling opent de bijeenkomst en is dagvoorzitter.

De eerste spreker is Kees Oskam, lid van de gemeente en kenner van de geschiedenis van de kerk. Kees plaatst de rol van de kerk eerst in het bredere perspectief van wat hij 'Positieve gezondheid' noemt. Die kent verschillende functies: Lichaamsfuncties, Dagelijks functioneren, Mentaal welbevinden, Meedoen, Kwaliteit van leven en Zingeving. De rol van de kerk ziet hij vooral in het bijdragen aan de Zingeving. En dat is een aantal eeuwen gebeurd in dit kerkgebouw. Het is een oude kerk die al bestond voor de Reformatie. Er is een gedenksteen met het jaartal 1540 erop inzake het gereedkomen van het Koor en het dwarsschip van de kerk. Het schip is van iets eerdere datum. Waarschijnlijk bestond er al een oudere kerk, die in 1514 door de Geldersen is vernield. Ook hier vond de Reformatie plaats, maar er is pas relatief laat sprake van een predikant. Dat was dominee Abraham Jansz van Diemberbroeck in 1600. Op een mooi houten wandbord in de kerk zijn alle dominees sindsdien opgenomen. Er zijn veel ambachten rondom Waarder zonder eigen kerk. Protestanten uit die ambachten kerkten ook in Waarder. Kees vertelt ook over het orgel, de Oude School, het eeuwenoude kerkpad dat er nog steeds is en het wapen van Waarder en dat van de kerk, waar hij foto's van toont. Voor uitgebreide informatie over de historie van de kerk verwijst hij naar de publicatie "De Heere is uw bewaarder" van het medelid Arie Boele.

Vervolgens introduceert Mauring Roest -die met Jan Leeuwenhoek de redactie vormde- de publicatie. Zijn thema is 'Genealogie versus geschiedenis'. Hij vertelt over Waarder, genealogie, kwartierstaten, bronnen en de morgenboeken. Als we naar kenmerken van Waarder kijken aan het eind van de periode waarin er morgenboeken waren, dan zien we dat de bewoners iets welvarender waren dan de omgeving. In de belastingheffing van 1808 (de 3 miljoen van Lodewijk

Napoleon) betaalden 105 inwoners gemiddeld 7 gulden en 60 cent per persoon terwijl het gemiddelde in Oostelijk Rijnland 6 gulden en 76 cent was. Eind 1811 waren 11 leden van de gemeenteraad. Alle 11 waren boer! Het was ook een protestante gemeenschap. Bij de volkstelling van 1847 waren 485 van de 515 inwoners protestant.

Als we kijken naar de hobby genealogie: In een kwartierstaat worden de ouders, grootouders, overgrootouders etc. opgenomen. Muring heeft zelf een aantal Waardense voorouders nl. met achternamen Van der Neut, Hoogendoorn en Van Dijck. Die komen ook in de morgenboeken voor. Als je genealogisch onderzoek wilt doen in Waarder dan zijn de volgende basisbronnen beschikbaar: doopboeken vanaf 1654, trouwboeken vanaf 1653, grafboeken vanaf 1712 en lidmatenboeken vanaf 1654. Dat is best veel. Als je verder terug wilt dan 1653, dan zijn er bv. registers van overdracht van onroerend goed van af 1692-1811 voor schout en schepenen en vanaf 1811 bij notarissen. Er zijn ook diverse belastingregisters op goederen, per hoofd, per huis en per oppervlakte land. Gelukkig is er veel van bewaard gebleven. Bij de morgenboeken van Waarder gaat het om een belasting op oppervlakte grond. Belangrijk is dat deze boeken

elke vier jaar werden opgesteld. Dat betekent dat er veel te vinden is voor mensen die hun stamboom willen uitbreiden en meer “vlees aan de botten” willen vinden dan de doop-, trouw en begraafgegevens. Dit boek van Nico den Hollander draagt hier in belangrijke mate aan bij!

V.l.n.r. Ab Stikkelorum, Rogier van der Sande, Willem van der Steeg en Nico den Hollander

Na de inleiding van Muring is het moment gekomen dat Ab Stikkelorum het boek aanbiedt aan de Dijkgraaf van het Hoogheemraadschap van Rijnland, Rogier van der Sande.

Rogier is blij deze publicatie te ontvangen in deze mooie kerk. Morgenboeken zijn vanouds zeer belangrijk voor een waterschap. Uit de opbrengst worden de uitgaven van het waterschap betaald. Denk aan infrastructurele werken zoals dijken en gemalen. Al vanouds werd ingezien dat samenwerking tussen bewoners van een laaggelegen gebied noodzakelijk was om droge voeten te houden en land te bewerken en veeteelt te bedrijven. Daaruit zijn de

waterschappen ontstaan. Tegenwoordig zijn de taken verbreed. Waterschappen spelen bv. ook een belangrijke rol bij de waterkwaliteit. Ook nu vallen er nog rekeningen in de bus van eigenaren en bewoners van gebieden om ons land up and running te houden. Dat blijft erbij horen. Ook hoogheemraad Willem van der Steeg van het Hoogheemraadschap van de Stichtse Rijnlanden, waarin het oude Groot Waterschap van Woerden is opgegaan, krijgt een boek aangeboden, evenals natuurlijk de schrijver Nico den Hollander.

Vervolgens vertelt Jan Leeuwenhoek over de situatie rond 1672, een jaar waarin er geen morgenboek is uitgebracht, terwijl het in de vierjaarlijkse cyclus wel aan de beurt was. Dat zou dan begin 1673 uitgebracht moeten zijn, maar toen stonden de polders van Waarder nog onder water. De bevolking van Waarder heeft zwaar geleden onder de inundatie van het gebied en van het geweld van de Fransen in die periode. De verdediging van Holland vond juist ten westen van Waarder plaats, zodat de Fransen vrij spel hadden, zoals in de stad Woerden. Hoe Waarder erbij lag blijkt uit het kohier van het Familiegeld 1674 dat gepubliceerd is in Ons Voorgeslacht van juni-augustus 2024, nr. 774. De polders stonden, schreef schout Johan Vermij, al 1,5 jaar 3 à 4 voet onder water, zodat *“bequamelik over den landerijen ende dorpe van Waarder voors(egd) hebben kunnen varen ende in het begin dat d’ingesetenen van daar meestal zijn gevlugt”*. Huizen waren zeer beschadigd en een aantal ervan was verbrand door de Fransen. Er waren in 15 van de 70 huizen nog maar één of meerdere personen aanwezig. Dominee Ronaldus schreef in deze jaren ook uitgebreid in de doop-, huwelijks- en lidmatenregisters over wat er gebeurde zoals in 1673: *“in dit droevige jaer van die groote sterfte onder de vluchtelingen gevolght op dien verwoestende oorlogh in het voorgaende jaer 1672 begonnen”*. Jan haalt ook Albertus Costerus aan, die in deze periode stadssecretaris van Woerden was en daarover heeft gepubliceerd. Hij noemt twee opvallende punten daaruit. Costerus schrijft over de verwoestingen die de Fransen eind 1672 in Zwammerdam en Bodegraven hebben aangericht. Er vielen veel doden en veel gebouwen zijn vernietigd en verbrand. Doe echter niet, schrijft hij, alsof het net zo was als in Naarden en Oudewater (de Oudewaterse moord), een eeuw eerder, resp. 1572 en 1575. Toen werden veel grotere delen van de bevolking vermoord. Zij konden nl. niet vluchten, zoals hier wel kon. Veel mensen vluchtten voor de Fransen naar Gouda. Het was niet nodig te overdrijven: *“zoo was een simpel verhaal naa waarheyt in dezen genoeg geweest”*.

Een tweede interessant punt is dat toen er een roof van koeien was door de Fransche militie in Kattenbroek op 6 augustus 1673 *“veele Fransche Officiers het gemeen eenige Koe-beesten hebben ontjaagt, de roovers afgenomen ende aan*

de eygenaars hebben gerestitueert gehad”. Ze vonden kennelijk dat de boeren toch nog iets moesten overhouden om hun veebedrijf gaande te houden.

Uiteindelijk blijkt uit de cijfers van de morgenboeken dat er van de grondgebruikers in 1676 nog 56% over was van de situatie in 1668. Uit een steekproef van twee andere achtjarige periodes blijkt dat er toen sprake was van 72% en 79%. Hieruit blijkt wel dat de situatie rond 1672 en 1673 ernstige gevolgen had voor de bewoners van Waarder.

Ab dankt de aanwezigen en de sprekers en sluit de bijeenkomst in de kerk af. Hij nodigt de aanwezigen uit voor een hapje en drankje in de Oude School waar de publicatie ook kan worden gekocht. Daar is eveneens Ons Voorgeslacht aanwezig met enkele interessante publicaties.

De sheets bij deze bijeenkomst, alsmede de tekst van de presentatie van Jan Leeuwenhoek, zijn opgenomen op de site van onze afdeling.

Wijzigingen in het ledenbestand 2024 en 1^e week 2025

Nieuw leden: mw. H.G. Schokker – Amstelveen dhr. P.W.M. Nierop - Eindhoven dhr. K. E. Bras - Haarlem dhr. C.J.J. Bleijendaal – Heemskerk mw. C.C.M. Elstgeest – Hoofddorp mw. J. Compaan – Katwijk mw. L.C. Hoek – Guijt – Katwijk dhr. J. Boggia – Leiden dhr. Trouwee - Leiden dhr. G. Potjewijd – Oegstgeest mw. M.A.L. Ruiter – Oegstgeest dhr. D. Blok - Oegstgeest mw. E.J.L. Assink - Opperdoes mw. W. van Hoorn – Sassenheim dhr. R.M. van Heeringen – Steenderen dhr. T.J. Buursema - Voorhout mw. Y.T.C.M. Velthuisen – Voorschoten dhr. T. Schuurman – IJsselmuiden mw. I. Marissen – Zevenhoven dhr. S.H. van der Maarl - Zwaanshoek	Opgezegd: dhr. W.A.J.M. Swart – Apeldoorn dhr. E.A. van Kleef – Leusden mw. G. Kolhorn – Den Helder dhr. H. Simons – Emmen dhr. P. Honkoop – Haarlem dhr. A.C.P. Heemskerk – Haarlem mw. J.M. Wolvers – Jansen - Haarlem dhr. H.J. Peters – Heemstede mw. Tibboel – IJmuiden dhr. Roland Mulders – Leiden dhr. J.C. van der Lippe - Oegstgeest mw. M. Mölman – Overveen dhr. A. Zeven – Wassenaar mw. Q. van der Aart – Zoetermeer dhr. H.J.T. Kwant – Zoeterwoude dhr. J. Deutekom Naar een andere NGV-afdeling: dhr. Rob Boel – Voorschoten dhr. E.A. van Kleef - Leusden dhr. W. Kemp – Hoofddorp dhr. H.J.M.W. Peters – Castricum
Overleden: mw. M.E. Guljé-Don - Almere dhr. P.H.M. Keesom – Den Haag dhr. van Galen Last - Leiden dhr. T.Q. Bennebroek - Leiden dhr. W. van Winterswijk - Leiderdorp dhr. J.N.J. Kettenis - Leidschendam	ds. M. Vink – Oegstgeest dhr. P.A.J. Coelewij – Rijnsaterwoude dhr. H.G. Falke – Santpoort-Zuid dhr. P.J. Taffijn – Utrecht dhr. P. Heijblok – Velsen-Zuid dhr. Tj. Jäger – Voorhout

Interview met Hans van Amelsvoort, 40 jaar lid van de NGV

Door: Henriëtte Adema

Dat Hans een man is met vele interesses bleek al tijdens ons telefoongesprek om een afspraak te maken; Hans zat op dat moment in Florence voor een talencursus Italiaans.

Een aantal weken later zaten wij samen om te praten over zijn 40 jaar NGV lidmaatschap.

Hans, doopnamen Joannes Henricus Maria van Amelsvoort, is lid geworden op 1 september 1984. Hij is geboren in Haarlem, zijn (RK) ouders waren enkele jaren voor zijn geboorte, met drie zonen, vanuit Amsterdam in Haarlem gaan wonen. Zijn vader was geboren in Arnhem en kwam uit een familie van kleermakers (en wevers), zijn moeder was een echte Amsterdamse maar haar verre voorouders kwamen oorspronkelijk uit Duitsland. Zij is opgegroeid in een muzikale familie.

Hans was nieuwsgierig naar zijn achternaam en de herkomst, de familie dacht dat het misschien iets te maken had met de rivier de Amel in België, was de theorie. Een samentrekking van Amel en “voort” dat een doorwaadbare plek is in een rivier.

In de bibliotheek in Haarlem bekeek hij het *Repertorium van Familienamen*.

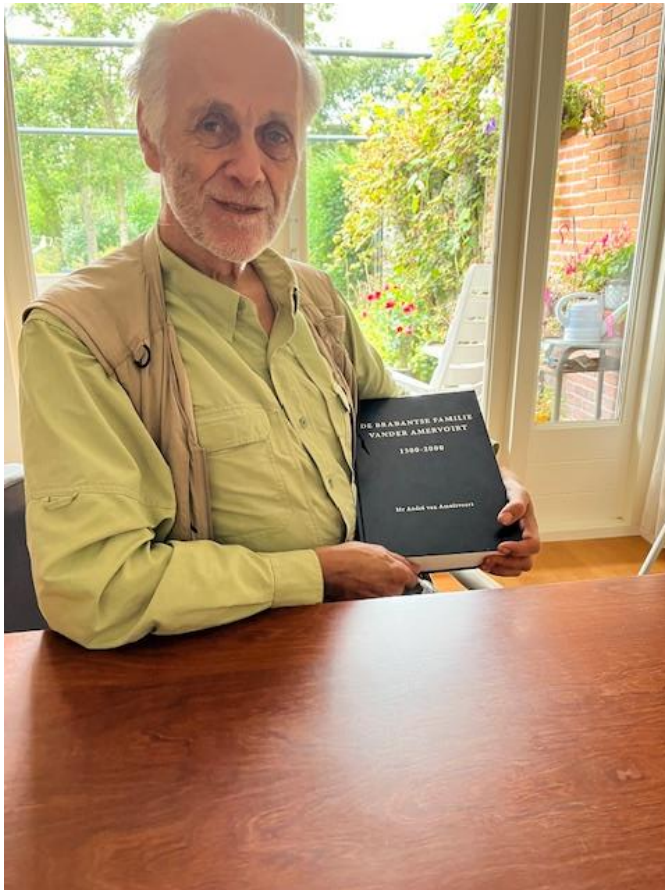
Daarin kwam hij bij zijn naam een verwijzing tegen naar een uitgave van ‘De Nederlandse Leeuw’ van 1902. Daar werd melding gemaakt van de aankoop van 2 cijns land van een van de hertogen van Brabant door Steven van Amelsvoirt in 1300. Zijn interesse was gewekt. Samen met zijn vader, die toen nog leefde, ging hij naar archieven in Arnhem en Tilburg en volgde het spoor terug tot 1764.

De naam van Amelsvoort is een Brabantse familienaam, net als in Amersfoort betekent het onderdeel ‘amer’ water, een doorwaadbare plaats, de familie ontleent de naam aan een van de beekjes die dwars door Noord-Brabant stromen, in Brabant zijn meerdere ‘amers’ aan te wijzen. In Moergestel vindt men de vroegste vermelding van de familie van Amelsvoort, toen nog Vander Amervoir geheten (bron: ‘De Brabantse familie vander Amervoir 1300-2000’ door André van Amelsvoort).

In de bibliotheek van Haarlem ontmoette hij iemand die vertelde ook stamboomonderzoek te doen en wees op de onderzoeksmogelijkheden bij de NGV in Naarden en of Hans eens mee wilde. Meteen bij het eerste bezoek aan Naarden werd hij, na het noemen van zijn naam, op de schouders geklopt. Een naamgenoot, André van Amelsvoort, was daar bezig met onderzoek en zij bleken

in 1764 dezelfde voorouder te hebben. De man was al heel ver gevorderd met zijn genealogisch onderzoek, had al zoveel verzameld dat Hans op dat moment besloot zelf niet verder te zoeken. De naam van zijn moeder 'Nieuwint' vond hij ook nog interessant, maar die familie werd al door een neef uitgezocht. Eigenlijk eindigde hier meteen al zijn genealogische activiteiten.

Hij is lid geworden van de NGV om publicaties over zijn familie te kunnen volgen. In 1984 was e-mail nog niet (breed) beschikbaar en internet moest nog worden uitgevonden....

De interesse in de familie en familiegeschiedenis bleef altijd wel. Gens Nostra werd altijd wel gelezen, een afdelings-avond van de afdeling heeft hij nooit bezocht. Over de familie van Amelsvoort is veel geschreven door mr. André van Amelsvoort, die al 40 jaar onderzoek doet. Inmiddels zijn drie dikke banden verschenen met in totaal ruim 1600 pagina's in 'De Brabantse familie vander Amervoirt 1300-2000' (met een bijdrage van drs. Marius van Amelsvoort). Hans heeft deze banden allemaal wel gekocht.

Hans van Amelsvoort met deel één van het door een verre verwant geschreven familieboek.

Hans had van tevoren voor het interview gedacht in een paar minuten klaar te zijn want ja, er was sprake van een maar hele korte periode van actief stamboomonderzoek. We spraken nog even door over zijn andere interesses.

Hans zelf hield zich daarna vooral bezig met reizen, o.a. naar China, Indonesië, voor de reis door China vertrok Hans eerst met het vliegtuig naar Moskou om daarna van daaruit door te reizen met de Trans-Siberiëlijn naar Peking. Verder heeft hij grote fietstochten gemaakt in Nederland en ook daarbuiten, waaronder een Hanzetocht door Nederland en Duitsland van 3100 km. Daarnaast zingt hij in koren en was lang bestuurslid van de Haarlemse korenfederatie. De cursus Italiaans volgt hij om goed te begrijpen (en uitspreken) wat hij zingt.

Bijeenkomst nieuwe leden 30-11-2024

Door: Ank Poland

Op 30 november jl. mochten Bram Plantinga (oud-bestuurslid) en ik tien nieuwe leden (en een echtgenote) ontvangen in het Leiderdorps museum voor een kennismakingsbijeenkomst. Na wat informatie over de NGV en onze afdeling vertelden Thom, Tineke, Jeroen, Riet, Hans, Timon, Marjan, Joop, Dik en Trudy wat over zichzelf en over hun eigen zoektocht(en) in een uitgebreide voorstelronde. Met veel openheid en spontaniteit maakte dit tot een gezellige ochtend die veel te snel voorbij ging. Wat is het leuk om te horen hoe ieder zijn eigen zoektocht start of heeft gestart en daar verder zijn weg in probeert te zoeken. Opvallend is ook hoe snel men elkaar al adviezen en tips geeft of zelfs hulp aanbiedt. Echte NGV-ers! De een was op zoek naar de oorsprong van zijn naam, de ander wilde meer de verhalen zoeken achter de data. Een was begonnen in het papieren tijdperk en wilde na een lange pauze zijn weg weer vinden in het digitale archief. Twee personen hadden veel gegevens over een oude boerderij waar ze wat mee wilden doen, weer een ander zocht juist gegevens over een polder in Zuid-Holland. Maar hoe pak je het aan als je veel gegevens van je vader overgedragen kreeg waar je nu je weg in probeert te zoeken? Er was vaker vraag naar een cursus oud schrift en een forum stond ook op het wensenlijstje. Timon heeft zichzelf het lezen van oud schrift aangeleerd en overweegt daar op zijn website iets mee te doen, bv. een cursus voor anderen. Veel plannen en mooie verhalen!

Verslag lezing: Het beleg van Alkmaar

Door: Jan Leeuwenhoek

10 december 2025

Ab Stikkelorum opent de avond in De Schakel te Haarlem. Hij deelt mede dat het voorouderspreekuur in Leiderdorp wordt verplaatst naar de bibliotheek in Oegstgeest (Lange Voort 2T, 2341KA). We gaan dit spreekuur samen doen met de Historische Vereniging Oegstgeest. Het spreekuur is elke eerste zaterdagochtend van de maand van 10.30 tot 12.30 uur, behalve in de zomervakantie.

Ab introduceert de heer Harry de Raad. Hij heeft veel jaren gewerkt in het archief in Alkmaar en is deskundig op het gebied van de geschiedenis van Noord-Holland boven het IJ.

De heer De Raad heeft in 2023 het boek "Het beleg van Alkmaar; opstand en oorlog in de stad en omgeving 1566-1576" geschreven. "Je moet de geschiedenis niet alleen vanuit Alkmaar bekijken." geeft hij aan. In de regio was bv. belangrijk dat het lange beleg van Haarlem vermoedheid had laten ontstaan bij de Spaanse troepen. En ook breder: in 1576 was er de pacificatie van Gent. De noordelijke gewesten gingen samenwerken om de Spanjaarden te verjagen. De oorlog speelde zich vanaf toen vooral af in de Zuidelijke Nederlanden. Het noorden deed wel mee in de financiering, maar de feitelijke gevechten vonden vooral daar plaats. Maar eerst de jaren ervoor.

Het begin van de veroveringen was op 1-4-1572 in Den Briel o.l.v. de geus Lumey. Dat was niet in opdracht van Willem van Oranje, want die had het plan om in die zomer van dat jaar met een grote gecoördineerde aanval te komen i.s.m. zijn broer Lodewijk die in Frankrijk zijn leger had. Sommige steden sloten zich vanuit zichzelf aan bij de opstand; andere steden werden daartoe onder druk gezet. In ieder geval begon het dus in Brielle. Enkhuizen werd als derde stad bevrijd op 21-5-1572, net na Vlissingen. Alkmaar wilde zich aanvankelijk niet aansluiten. Willem van Oranje stelde Diederik Sonoy, een militair, aan als gouverneur van het Noorderkwartier. Met 26 schepen kwam hij op 22-5-1572 aan in Enkhuizen en veroverde diverse plaatsen.

Alva verwachtte aanvankelijk een aanval in het zuiden, dus had vooral daar zijn troepen gelegerd. Later ging hij toch naar het noorden en plunderde Mechelen, Zutphen, Deventer, Kampen en andere steden - de grote moord in Naarden is bekend -, waarna hij zich richtte op Haarlem. Het beleg van Haarlem nam zeven maanden in beslag. Na de overgave werden vele militairen, geen burgers, daar vermoord. Daarna trok Alva richting Alkmaar. Alkmaar had intussen niet stil

gezet en had met man en macht - ook met inzet van veel weerbare mannen uit 40 dorpen om Alkmaar heen - extra vestingwerken gebouwd in het zuiden en westen van de stad. Hiervoor werden stenen gebruikt afkomstig van de afbraak van de abdij van Egmond. Enkele maanden daarvoor had Willem van Oranje nog beloofd dat het klooster zou worden gespaard. De Spanjaarden begonnen met het beleg van Alkmaar op 21-8-1573 en op 18-9-1573 vielen ze op twee plekken aan. In het noordoosten – bij de Roode toren en bij de Friese poort -, waar de vestingwerken nog niet waren verstrekt. Echter, dat was een drassig terrein, waardoor de grond regelmatig moest worden opgehoogd om de zware kanonnen te kunnen dragen. Ook hadden ze last van de inundatie van het land dat door het militaire gezag al was gerealiseerd. Die inundatie droeg er in belangrijke mate aan bij dat de Spanjaarden de strijd op 8-10-1573 moesten opgeven.

Interessant voor genealogen is dat er lijsten zijn bewaard van de mensen in het Geuzenleger, zowel op naam als op bijnaam en plaats van herkomst. Die liggen bij het Nationaal archief in de collectie Ortel, maar er is nog nauwelijks iets mee gedaan, zegt Harry.

In de vragenronde wordt gevraagd hoe de verhouding protestanten-katholieken was in deze regio. Harry geeft aan dat de gereformeerde gemeenten erg klein waren, zeker in de duinstreek en in Hoorn. Er waren ook veel doopsgezinden, maar de katholieken hadden de meerderheid. Wat ook belangrijk is, is dat de religieuze tegenstellingen in Alkmaar niet zo op de spits werden gedreven.

Is er nog veel bewaard van notariële en rechterlijke archieven uit die tijd? Antwoord nee, in Alkmaar is er relatief weinig. In Hoorn is bijvoorbeeld veel meer bewaard gebleven.

Ab dankt Harry hartelijk voor zijn interessante lezing! En wat betreft de lijsten met namen van de Geuzen: misschien kunnen leden van onze vereniging hier iets mee doen!

Familiegeschiedenis Pollet / Polet

In het afdelingsblad *Kwartier van Nijmegen*, 2024, Jaargang 33, No. 4 pp. 18-21 staat een artikel over de afstamming van Jan Pollet uit Tourcoing in ± 1610 wolkammer werd in Leiden De achternaam komt in de 18^e eeuw ook veelvuldig in Haarlem voor. De moeite waard om ook hier even te vermelden. Na inloggen op de NGV-website kom je via 'collecties' bij de gescande afdelingsbladen om verder te zoeken.

Studiezaal ELO door verbouwing tijdelijk verplaatst naar Hoogheemraadschap van Rijnland

De studiezaal ELO is sinds 4 november 2024 op een tijdelijke locatie. Iedereen die stukken uit het archief wil inzien, is welkom op de begane grond van het Hoogheemraadschap van Rijnland aan de Archimedesweg 1 in Leiden. Deze studiezaal is vijf dagen per week geopend van 9.00 – 16.30 uur.

Zoals gewoonlijk **reserveer je stukken via Collecties**. Anders dan je gewend bent, doe je dit uiterlijk **vier dagen van tevoren**. Om je stukken te bekijken, is het noodzakelijk om een plek te reserveren bij het Hoogheemraadschap van Rijnland. Ook dit doe je uiterlijk vier dagen van te voren. De verbouwing zal zeker een jaar, zo niet langer, duren is de verwachting.

CBG en lustrum

Ook het CBG bestaat in 2025 - net als de NGV - 80 jaar. Dit wordt in Den Haag gevierd op 14 juni met een extra feestelijke editie van het Famillement vol inspirerende activiteiten en ontmoetingen en met een terugblik op 80 jaar familiegeschiedenis. Meer informatie volgt op hun website www.cbg.nl.

Boek 'Waar Haarlem in de gevel staat'

Als je tegenwoordig het adres van een bakkerij of eethuisje zoekt, zet je je smartphone maar aan en Google wijst je de weg naar straat en huisnummer. Maar vòòr 1795 had men in Nederland geen huisnummers. Het was de Franse bezetter die ze hier heeft ingevoerd. Een winkelier die de aandacht op zijn nering wilde vestigen, hing een uithangbord op of liet een kleurrijke gevelsteen in de muur metselen. Dat er in Haarlem nog zo'n honderd gevelstenen zijn te zien, is mede te danken aan de sinds 1994 actieve werkgroep geveltekens van de Historische Vereniging

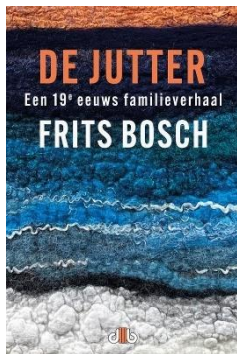
Haerlem. Peter van Graafeiland is er adviseur van en hij schreef het binnenkort te verschijnen boek 'Waar Haarlem in de gevel staat.'

De gevelstenenwerkgroep heeft in de loop der tijd oude gevelstenen teruggevonden, laten opknappen en op de oorspronkelijke plek in Haarlem laten terugplaatsen. Bij die gelegenheid krijgen de stenen een bescherm laag en worden de oude kleuren opgehaald, zodat de soms prachtige kleuren weer van de gevel spatten.

Immigratie voorouders na 1813

Zijn jouw voorouders na 1813 gemigreerd naar Nederland dan kun je zoeken bij Voorouders.online. Op dit nieuwe platform doorzoek je alle Nederlandse staatbladen vanaf 1813 waarin naturalisaties zijn gepubliceerd.

Het is echter niet gratis. **Scripta.media/voorouders.**

De jutter. Een 19^e eeuws familieverhaal

Reis terug in de tijd en ontdek via het verborgen verleden van Frits Bosch de geschiedenis van Nederland in de 19e eeuw. In deze periode werden niet alleen de stadsmuren neergehaald, werden de trekschuit en de stadsomroeper vervangen door de trein en de krant, maar was het ook de eeuw waarin de eerste grondwet verscheen en de slavernij werd afgeschaft. Aan de hand van zijn beschrijving van zeereizen naar Oost- en West-

Indië illustreert de auteur, dat niet alleen inwoners van overzeese gebiedsdelen zwaar hebben geleden onder 'onze' koloniale oorlogen, maar ook veel Nederlanders grote offers hebben moeten brengen. De Jutter is een onafhankelijk te lezen vervolg op de eerder verschenen historische roman De Tromslager, waarin Frits Bosch het leven van zijn oudvader tijdens de overgang van de 18e naar de 19e eeuw beschrijft.

De grens tussen De Vennip en Hillegom

'Stadssecretaris Jan van Hout was een super-regelneef.' Zo begint aflevering 20 van de 'Ode aan Jan van Hout'. In dit artikel neemt Piet de Baar ons mee naar 1607 voor de perikelen rondom de grensbepaling tussen De Vennip en Hillegom. De stad Leiden had dit gebied gekocht en had dus alle verantwoordelijkheid om daar de zaken goed op orde te houden. En dan had je aan Jan van Hout een beste. Naast een goed verhaal levert Piet ook de complete transcriptie van alle documenten die Jan van Hout over deze zaak heeft geproduceerd en die – gelukkig voor ons – in afschriften van zijn klerken bewaard zijn gebleven. Het verhaal en de afschriften zijn te lezen op:

Historische Vereniging Oud Leiden - De grens tussen De Vennip en Hillegom

Redactie afdelingsblad-statuu

- ✓ De redactie publiceert graag artikelen van onze leden
- ✓ De redactie houdt zich het recht voor, in overleg met de afzender, artikelen te weigeren, in te korten of aan te passen.
- ✓ De redactie is niet verantwoordelijk voor artikelen op naam.
- ✓ Publicatie vindt z.s.m. plaats. Tijdgebonden informatie heeft voorrang.
- ✓ Publicaties in dit blad mogen worden gekopieerd, mits met bronvermelding.
- ✓ De sluitingsdatum inzenden van kopij voor **nr. 88** is **19 maart 2025**.
- ✓ De kopij, bij voorkeur als bijlage per mail inzenden naar **redactie-ryn@ngv.nl**

Bestuur van afdeling Rijnland en Kennemerland

Voorzitter / afgevaardigde alg. ledenvergadering:

Dhr. A. Stikkelorum, Voorschoten. Tel. 071 – 576 4355. E-mail: voorzitter-ryn@ngv.nl

1^e secretaris: Plv. afgevaardigde alg. ledenvergadering:

Vacant, maar de mail wordt goed bijgehouden door Sytske Visscher: E-mail: secretaris-ryn@ngv.nl

2^e secretaris / Plv. afgevaardigde alg. ledenvergadering:

Dhr. D.M. Roest, Koudekerk a/d Rijn. Tel. 06 – 23863930 E-mail: mauring@gmail.com

Penningmeester / sociale media:

Dhr. C.J. van den Hoek, Alphen a/d Rijn. Tel. 0172 – 438964

E-mail: penningmeester-ryn@ngv.nl Bank NL73 INGB 0589 6198 02 t.n.v. NGV te Bunnik.

(Bij omschrijving altijd toevoegen: **t.n.v. Afd. Rijnland en Kennemerland**)

Bestuurslid / nieuwsbrief / PR:

Mw. S.G. Visscher, Leiden. Tel. 071 – 576 6395 E-mail: nieuwsredacteur-ryn@ngv.nl

Bestuurslid:

Dhr. G.J. Leeuwenhoek, Leiden. Tel. 06 - 48938412 E-mail: janleeuwenhoek@gmail.com

Bestuurslid / eindredactie mededelingenblad:

Mw. A.C. Poland, Leiden. Tel. 071 – 514 0016 E-mail: redactie-ryn@ngv.nl

Redactie mededelingenblad Rijnland en Kennemerland

Mw. A.C. Poland

Mw. M.J. Snels

Redactie Bronnenboeken

Dhr. J. van Egmond

Webredactie:, Mw. S.G. Visscher, Dhr. C.J. van den Hoek, mw. A.C. Poland.

Colofon: Dit blad verschijnt drie à vier keer per jaar en is een uitgave van afdeling Rijnland en Kennemerland van de Nederlandse Genealogische Vereniging (NGV).

Omslag blad: Detail van de kaart van Francesco Ricciardo 1741. De kleuren op de omslag zijn symbolisch. Blauw is het water van Rijnland en geel de duinen van Kennemerland. Blauw en geel wordt samengevoegd groen; de polders.

Herkomst kaart: <https://www.uu.nl/bijzondere-collecties/collecties/digitale-tentoonstellingen/kaarten-van-holland-en-utrecht> Ontwerp: Anneke Friedhoff.

© 2025 – overname van artikelen en teksten is slechts toegestaan onder nadrukkelijke verwijzing naar dit blad en met vermelding van de auteur.

Homepage van de afdeling: <https://www.ngv-afdelingen.nl/ryn/>

Voor nadere informatie de website van de NGV: www.ngv.nl

Oplage 400 exemplaren, pdf 95 exemplaren.

Drukkerij van der Linden, Leiden

M A R

Banco etua
desi Bree Veerth
della profondità
questo luogo, la
di 14. braccia

M A N I

Imboca
della

Nederlandse
Genealogische
Vereniging

ngv

Afzender:

NGV afd. Rijnland en Kennemerland

seccr.: Morsstraat 15

2312 BK Leiden

Port Betaald
Port Payé
Pays-Bas

